

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/64/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118208593
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118208593.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Zlaty Simkovej v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: H. H., P.. XX.XX.XXXX, Y. H. X, XXX XX E., o zaplatenie 1.528,95 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 04. 02. 2019, č. k. 7Csp/150/2018-61 takto jednohlasne

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok vo výrokoch II. a III.
- II. Stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi nezaplatenú istinu 1.528,95 Eur, úrok 54,63 Eur, úrok z omeškania vo výške 1,97 Eur, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne z dlžnej sumy 1.528,95 Eur odo dňa 20.12.2016 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobný návrh žalobcu zamieta.

III. Žalobca má vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%“.

2. Vec právne posúdil podľa ust. § 1 ods. 1, 2, § 2 písm. a), b), § 9 ods. 1, 2, 11 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov účinného v čase uzatvorenia zmluvy.

3. V odôvodnení uviedol, že na základe žiadosti žalovaného uzatvoril žalobca so žalovaným dňa 12. 11. 2012 úverovú zmluvu č. XXXXX, na základe ktorej bola žalovanému poskytnutá pôžička vo výške 2 000 eur, ktorú sa zaviazal splácať v mesačných splátkach po 29,94 eura s termínom splatnosti prvej splátky 10. 12. 2012 v počte splátok 120 vždy do 10.dňa v mesiaci s konečnou splatnosťou úveru 10. 11. 2022. Z dôvodu neplnenia si povinnosti žalovaným titulom uzatvorenej zmluvy žalobca zosplatnil úver listom zo dňa 19. 12. 2016 a vyzval žalovaného na zaplatenie dlžnej sumy.

4. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd považoval žalobný návrh žalobcu za dôvodný v časti istiny vo výške 1 528,95 eura, keďže žalovanému bol poskytnutý úver 2 000 eur, z ktorého podľa výpisu z účtu, ktorý žalobca predložil k žalobe, žalovaný zaplatil sumu 471,05 eura. Dlžná suma istiny ku dňu zosplatnenia, t. j. k 19. 12. 2016 tak predstavuje sumu 1 528,95 eura (2 000 eur - 471,05 eura). Za

dôvodný súd považoval aj žalobný návrh žalobcu v časti úrokov vo výške 54,63 eura, ktoré predstavujú dohodnutý úrok vo výške 12,90 % ročne v rámci anuitných splátok, pričom tento úrok je vyčíslený ku dňu predčasného zosplatenia úveru. Rovnako za dôvodný súd považoval aj žalobný návrh žalobcu v časti o zaplatenie sumy 1,97 eura, čo predstavuje úroky z omeškania vo výške 8 % ročne, ktoré sú dohodnuté v zmluve.

5. Žalovaný bol povinný nesplatenú časť úveru zaplatiť na základe výzvy zo dňa 19. 12. 2016. Keďže túto povinnosť nesplnil, dostal sa dňom nasledujúcim do omeškania s plnením peňažného dlhu. S ohľadom na to vzniklo žalobcovi právo na zaplatenie úrokov z omeškania. Žalobcom požadovaná sadzba úrokov z omeškania predstavovala 8 % ročne. Žalovanému bola preto uložená povinnosť zaplatiť aj úroky z omeškania vo výške 8 % ročne z istiny pohľadávky, t. j. zo sumy 1 528,95 eura od 20. 02. 2016 do zaplatenia.

6. S ohľadom na to, že úrok z úveru v danom prípade vo výške 54,63 eura nemožno úročiť ďalším úrokom z omeškania, súd prvej inštancie žalobu v časti o zaplatenie úroku z omeškania z kapitalizovaného zmluvného úroku odo dňa nasledujúceho po splatnosti úveru ako nedôvodnú zamietol.

7. Súd prvej inštancie nepovažoval za opodstatnený ani nárok žalobcu týkajúci sa zmluvného úroku vo výške 12,90 % ročne zo sumy nesplatennej istiny 1 528,95 eura od 20. 12. 2016 do zaplatenia, teda úroku po zosplatení úveru do jeho zaplatenia. Skonštatoval, že úrok predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splátkami spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru a teda výhody splátok. Iný stav je príznačný pre mimoriadne zosplatenie úveru, keď veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatennej pohľadávky (úveru). Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. Súd takýto stav nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S protiprávnym stavom sa výhradne spájajú sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškani s vrátením uvedenej sumy. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právnom súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylna od zákona, čo zmluvnú podmienku robí absolútne neplatnou. Inak povedané v protiprávnom stave patria zmluvným stranám len sankcie a na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 3 a § 3a Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.

8. Preto súd prvej inštancie žalobu v prevyšujúcej časti zamietol.

9. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník po právoplatnosti rozsudku postupom podľa § 262 CSP.

10. Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca, a to len proti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá. S uvedenými argumentmi súdu prvej inštancie sa žalobca nestotožňuje, považuje rozsudok v napadnutej časti za nesprávny a odvolanie odôvodňuje tým, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP). Žalobca rozsiahlo a vyčerpávajúco uviedol, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, t. j. aj po predčasnom zosplatnení. Poukázal aj na to, že súdom prvej inštancie mu bol bezdôvodne nepriznaný ani nárok na zaplatenie úroku z omeškania z kapitalizovaných zmluvných úrokov. Navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok v napadnutom rozsahu zmenil, žalobe vyhovel v plnom rozsahu a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške zaplateného súdneho poplatku.

11. Žalovaný sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadril.

12. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 379 a nasl. CSP) a dospel k záveru, že rozsudok je v napadnutom rozsahu vecne správny.

13. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedali vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvej inštancie sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

14. Odvolací súd poukazuje na konštantnú aplikačnú prax Krajského súdu v Prešove, hlavne na rozsudok Krajského súdu v Prešove, ktorý by mal byť žalobcovi známy (sp. zn. 20Co/107/2017 zo dňa 27. 03. 2018) a rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014 zo dňa 30. 06. 2016.

15. Žalobca sa dovoľáva nárokov za odplatné úroky, ktoré by mu patrili v prípade, ak by bol zachovaný stav zákonnej domnienky a teda trvanie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy za stavu, že veriteľ aj spotrebiteľ budú plniť podľa podmienok a v termínoch dohodnutých v zmluve. Keďže tento stav netrvá je zrejmé, že došlo k zmene záväzku, ktorá bola privodená omeškaním spotrebiteľa a súčasne predčasným zosplatnením úveru zo strany veriteľa.

16. Predčasne zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej úverovej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz.

17. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom.

18. Uvedenou úvahou sa odvolací súd prirodzene dostáva aj v poradí k ďalšiemu zásadnému záveru, spočívajúcemu v skutočnosti, že jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru.

19. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškani s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

20. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou.

21. Úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplatnú službu či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú (cena za poskytnutú službu narastá). Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných

prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

22. V danej právnej veci žalobca pristúpil k zosplatneniu celého úveru ku dňu 19.12.2016, teda týmto dňom sa stal splatný celý úver, zo strany žalobcu došlo k určeniu lehoty predčasnej konečnej splatnosti úveru a odvolací súd preto dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na úroky z úveru iba do dňa 19.12.2016, potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. Obdobný názor je vyslovený aj v rozhodnutiach Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29.10.2014 sp. zn. 5Co/223/2014, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/85/2013 zo dňa 25.10.2013, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Co/83/2013 zo dňa 07.05.2014, Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 22. 02. 2017 sp. zn. 5Co/407/2016.

23. Dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania, prípadne ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru do splatenia úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa, predstavuje značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru. Je nepravdepodobné, že by spotrebiteľ takúto dohodu individuálne vyjednal s dodávateľom, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne (C-415/2011, AZIS).

24. Ako už odvolací súd uviedol, niet kogentnej úpravy o úrokoch popri úroku z omeškania. Zákon reguluje úroky za úver bez časovej úpravy, a preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Navyše sa takáto dohoda dostáva do rozporu aj s ustanovením § 3a N.n. 87/1995 Z.z.

25. K úrokom z omeškania z úrokov odvolací súd dopĺňa: Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník neumožňujú veriteľovi požadovať od dlžníka príslušenstvo (úroky z omeškania) v prípade omeškania s platením príslušenstva pohľadávky (dohodnutých zmluvných úrokov). Úroky, úroky z omeškania a poplatok z omeškania sú podľa ust. § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky, ktorou sa v zmysle tohto ustanovenia a v nadväznosti na definíciu záväzkového vzťahu v ust. § 488 Občianskeho zákonníka rozumie peňažné plnenie (istina), na ktorú má veriteľ právo podľa hlavného záväzkového vzťahu, ku ktorého zmene dochádza priamo zo zákona práve až omeškaním dlžníka. Úrokový záväzkový vzťah je vzťahom akcesorickým, jeho vznik je podmienený platným záväzkovým vzťahom hlavným. Splnením hlavného záväzku (alebo iným zo spôsobov jeho zániku) zaniká aj akcesorický záväzok úrokový, pretrváva iba povinnosť uhradiť už splatné úroky. Tým, že dlžník včas nesplní úroky z istiny, sa dostáva do omeškania s plnením príslušenstva, nie do omeškania s plnením istiny. Ani Občiansky ani Obchodný zákonník pri tom nezakotvujú majetkové sankcie pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. marca 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002, publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod R 5/2006).

26. Odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku, s ktorými sa v celom rozsahu stotožňuje, a na ktoré v ostatnom odkazuje a so zreteľom na uvedené odvolací súd postupom podľa § 387 CSP potvrdil rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny.

27. V odvolacom konaní nebol žalobca úspešný. Naopak fakticky plne úspešný bol žalovaný, ktorému vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný bol v odvolacom konaní pasívny, k odvolaniu sa nevyjadril, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnil, a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

28. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).